

bus sublatam esse appellationem affirmat Ruginell. tractat. de appellat. 2. versiculo duodecimo quero, sequitur Scaccia de appell. d. quest. 17. lim. 1. n. 38. & a n. 43. ubi late prosecquitur Gratian. in discept. forens. tomo 1. c. 4. num. 9.

109 Quibus & finitima est illa clausula (remota sit omnis querela) vel (non possit querelari) quibus verbis sublatam censei appellationem, affirmant omnes, Decius in d. c. personas, nota 4. in fin. n. 7. de appellat. Lancelot. Robert. de attent. 2. p. c. 12. limit. 8. nu. 4. Ruginell. de appellat. d. §. 9. gloss. 2. n. 8. quos referens sequitur Scaccia d. q. 16. limit. 1. nu. 35. Hieron. Gonzales in reg. 8. de men. gl. 9. in annotat. 218. Cæsar Contard. in d. l. unica, in notabilib. sub num. 23. Cod. si de mom. possess. fuerit appellat.

110 Et prædictis adde illam clausulam (non admittatur ejus defensio) seu (non possit se defendere) quia his verbis evidenter appellatio sublatam censetur, Ruginell. tract. de appell. §. 9. gl. 2. num. 9. vers. 6. Scacc. de appell. q. 16. limit. 1. n. 4. ex eo, quia appellatio est species defensionis, ut illi probant, l. 1. ff. de appell. c. cum speciali. 61. §. porro de appell. Bilsignet. decisione ulti. num. 3. de appell. Socin. conf. 39. capio primum, num. 9. lib. 4. Alexand. conf. 113. viso themate, num. 1. lib. 5. Maran. in specul. 6. part. verbo & quandoque appel. num. 247. fol. 496. Philipp. Franc. in rubric. de appellat. num. 24. versiculo sed tamen dubitatur, Alberic. tractatu de statu, lib. 4. qu. 53. num. 3. & num. 4. tom. 2. fol. 74. Abb. in rubrica de appell. qu. 4. num. 20. de appell. Rebuff. tract. de appell. in præfatione, num. 84. Ergo sublato genere defensionis, ejus species sublata intelligitur, ut dicunt Scaccia & Ruginell. locis citatis.

113 Et convenit illa clausula (sine aliqua censura, & oppositione) quibus verbis sublatam esse appellationem, scribit Ruginell. tractatu de appellat. §. 9. gloss. 2. sub nu. 17. sequitur Scaccia de appellat. q. 16. limit. 1. num. 53. & licet Rugin. d. n. 17. versiculo decimam; dicat, idem est, quando dicitur (ad satisfactionem condignam faciat observari, &c.) ego multum dubito, nisi illa clausula sit apposita, re jam judicata.

115 Altera clausula erit, nempe (liberè procedatur) vel (liberè facias, &c.) quia ex maxima efficacia, & natura hujus dictionis liberè (de qua nos late egimus loco modo citato) inter alios ejus effectus hic non minor est, ut tollat appellationem à dispositione, cui adjicitur, Bald. & Anton. de Butrio, in c. irrefragabili, in princ. de offic. ordin. III. in l. si filium 19. sub nu. 9. vers. secundo facit, C. de inoffic. testam. & contra Franc. contrarium tenentem in rubrica de appellat. numero 26. versiculo sed quid si, dicentemque licere appellare, ubi subit justa causa appellandi, insurgit Decius in c. 1. num. 77. vers. nam dictum eorum, de rescriptis, Ruginell. tract. de appell. §. 9. gloss. 2. num. 11. & 12. quem sequitur Scaccia de appellat. q. 16. limit. 1. nu. 41. & 42. Hieron. Gonzal. in regul. de mensib. & alter gloss. 53. num. 11. & per text. in c. cum in cunctis, §. cum vero, text. in cap. extirpande, §. qui vero, eodem titulo, & in eorum interpretationem, & declarationem exactissime de natura hujus clausulæ & dictionis (liberè) egimus infra, 3. part. cap. 7. à num. 22. versiculo secundo, & pro hac mea opinione, ubi de privatione beneficii incompatibilis appellatione non obstante tractavi.

116 Nec est ferendus Scaccia ubi proxime, dum videtur innuere, hanc clausulam tunc habere hunc effectum tollendi appellationem, quando alia supradictis, vel dicendis ei adjicitur, sed fallitur: quoniam virtus, & natura præfate dictionis (liberè) de per se magna est adductis per nos d. cap. 7. & doctores citati: & quia tunc jam non ei, sed potius clausulæ adjectæ attribueretur effectus.

117 Pariter etiam clausulam (absque lite fiat restitutio)

intelligitur sublata appellatio. Bald. & Boffius, quos citat, & sequitur Contard. d. l. unica notabilibus, nu. 22. & quod verba (sine lite) importent, quod sequitur declaratione judicis, nulla detur appellatio scribit Corneus in decis. Lucen. 193. in causa N. nu. 2. in fin. sequitur Bald. consil. 330. l. 1. Scac. de appellat. quest. 16. limit. 1. n. 34. Ruginell. tract. de appellat. §. 9. gloss. 2. 118 q. 16. num. 46. ubi etiam de his verbis (sine lite, & litigio) ut tollant appellationem, tollit teste Carpan. ad statu. Mediolan. ad causas crimin. c. 368. num. 9. Cornaz. d. decisione 193. num. 3. quod idem important verba (procedatur de plano) Cels. Ugon. tract. de claus. num. 8. fol. 495. Redoanus tractatu de spol. Eccles. q. 11. n. 17. tom. 14. fol. 253. & de clausula (sine te, statim & ex officio) idem dicit Lancelot. Robert. de attent. 3. p. c. 28. num. 69.

Similiter etiam clausula (suo libero arbitrio committimus, &c.) importat appellationis prohibitionem, quia à iudice habente liberum arbitrium, non libet appellari. Felin. in c. super his, el. 1. num. 8. & sequentibus de accus. Menoch. tractatu de arbit. jud. lib. 1. q. 17. num. 13. Simoncell. tractatu de decreto lib. 1. tit. 1. num. 8. tom. 6. part. 2. fol. 291. Scaccia de appell. qu. 17. limit. 1. n. 1. fol. 451. Magonius decis. Lucens. decis. 42. statim sub num. 21. versicul. quia quid, plures citat Ruginell. tractat. de appellat. §. 9. gloss. 2. quest. 14. num. 43. vers. secus autem, & seqq. ubi etiam loquitur de mero arbitrio, & de pleno arbitrio, Farinac. in pract. crimin. lib. 1. quest. 1. num. 50. vers. amplia igitur, & nos late diximus infra 3. p. c. 13.

Et ex identitate rationis idem dicimus de clausula (procedas de facto) quæ tribuit liberam, & absolutam potestatem, refert & sequitur Menoch. tractat. de arbit. lib. 1. qu. 7. num. 69. versiculo nono liberam. & comprobatur Scac. de appellat. quest. 16. limit. 1. num. 65. & sequentibus, & quod hæc clausula (procedat de facto) tollat appellationem, tenet Scaccia ibi num. 64. Bald. 121 consil. 330. statuto cavetur, sub nu. 7. lib. 1. Anguis. consil. 76. de trib. n. 12. & seq. lib. 1. Cornaz. dicta decis. 193. in causa. sub n. 2. vers. 1. quia, Ruginell. tract. de appell. §. 9. gl. 2. qu. 21. nu. 66. Et ita communiter tenent Doctores, quia clausula (procedatur de facto) excludit litem, & sic non excluderetur, si admitteretur appellatio.

Et eodem modo clausula (super quo conscientiam tuam oneramus) quæ omnino tollit appellationem. Franc. in rubr. de appell. num. 11. Felin. in c. super his, num. 15. limit. 4. de accus. fall. 13. Nicell. tract. de concord. glossa concor. 6. fall. 22. num. 63. tom. 18. fol. 193. Rebuff. tract. de appell. art. 3. gloss. unic. num. 2. & 3. Tiraquell. de retract. lignagier. §. 4. gl. 1. nu. 11. Gregor. Tolosa tract. de appell. lib. 3. c. 15. num. 1. & seq. fol. 347. Marquell. de commiss. cap. 6. num. 53. & 55. fol. 74. Lancelot. tract. de app. 2. part. c. 12. limit. 10. versicul. 1. & sequentibus, 123 & num. 10. Ruginell. tractat. de appell. §. 2. c. 2. num. 67. versiculo dabitur appel. absque eo, quod teneatur jurate iudex, quod ita sua dicit conscientia, prout de stylo testatur Gregor. Tholosa. de tractat. de appell. lib. 3. c. 15. n. 5. vers. ego dubito, quem sequitur Scac. de app. quest. 17. limit. 1. n. 5. sub n. fin.

Ac iterum verba illa (mox, statim, protinus, incontinenti, illico, confestim, sine mora, sine intervallo, sine ulla procrastinatione) ut quodlibet istorum verborum sublatam esse appellationem, scribit Ruginell. tractatu de appell. §. 6. gloss. 2. qu. 18. num. 49. ubi mirabiliter de his clausulis, & aliis omnibus, quem sequitur Scaccia de appell. quest. 16. limit. 59. ubi num. 61. de verbo, celeriter, sive aliis similibus, quæ celeritatem desiderant, quæ excludunt appellationem, ut ex Castro, & aliis, refert, & sequitur Ruginell. ubi proxime, quest. 17. n. 48. Bald. consil. 330. statuto cavetur, sub n. 7. lib. 1. Cornaz. in Lucens. decisione 193. in causa N. nu. 2. versiculo 1. quia, & nos variis locis diximus, præsertim infra

fræ, 3. p. c. 11. de devolutione, versiculo rursus, & ad idem plura jura n. 24.

126 His adde clausulam in rescripto appellationem appositam, nempe (paritis literis, parito iudicato sine præjudicio legitimæ executionis) quæ tunc solent apponi, quando simus in casibus merentibus executionem, à quibus est appellatum per condemnatum, quia ejusdem clausulæ virtute conservatur iudicis inferioris jurisdictione, qua quidem licet post ad executionem effectivam deveniri, non obstante appellatione, absque reatu attentari, de quibus clausulis late Marquella. de comm. 2. part. c. 5. de commissione appell. n. 12. Hieronymus, Gonzalez in reg. de mens. gloss. 9. in annota. à n. 221. & 247. ubi late, & optimè post plurimos, quos citat, de quibus etiam vide Scaciam tractatu de appell. q. 19. rem. 1. consil. 4. n. 9. & q. 19. rem. 2. à nu. 71. cum infinitis seq. usque ad 129. & idem in q. 17. limit. 6. memb. 7. n. 22. & 142. & seqq. & limit. 9. num. 51. & nos etiam diximus infra, 3. part. cap. 2. à num. ... & aliis locis, amplissimè Marefco. var. resol. l. 1. cap. 86. & c. 87. per totum.

127 Quid autem erit dicendum de clausula (super quo adhibeas consilium sapientis) vel (pronunties secundum consilium sapientis) an à sententia lata de consilio sapientis liceat appellari, omnes tamen affirmant; dubitant tamen; quando partes consentiunt ut feratur sententia secundum consilium sapientis, & Nicell. de concord. gl. concord. 9. fall. 11. num. 45. tomo 1. fol. 192.

128 negativam amplectitur: sed contraria opinio verior est, secundum B. in l. 1. §. questum est, in fin. n. 7. & ibi Alexand. in addit. ff. de appellat. idem Bartol. in l. ex consensu, sub n. 3. ff. eodem, in l. si convenerit, versus finem; n. 5. ff. de re judic. Abb. in cap. causam que, n. 4. Felin. n. 2. versiculo non prohibentur, de sententia, & re judic. Franch. in c. intimasti, n. 11. in fin. & Decius n. 19. de appell. Catald. tractatu de syndicato, num. 165. versiculo primus, tomo 7. fol. 359. Socin. consil. 24. visis, ac diligenter, sub nu. 1. ubi de communi testatur, qui etiam loquuntur, quando consultor de consensu partium sit electus, Nicell. tract. de concord. gl. concord. 6. fall. 73. sub n. 119. fol. 196. de communi testatur Alex. in d. l. si convenerit n. 13. Marquell. tr. de commissio. appell. pen. super divers. capi. c. 28. n. 46. fol. 302. late Pac. Scal. tr. de appell. §. 2. c. 3. nu. 220. & etiam si partes expressè consenserint, de stando sententie ferendæ de consilio sapientis, quia adhuc datur appellatio, late post alios Pac. Scal. ubi proxime, l. 4. c. 13. tomo 5. p. 2. fol. 349.

131 Quod fallit nisi partes promississet, stare consilio sapientis, quæcunque sit. Bald. in l. tale pactum, §. qui provocavit, col. 1. vers. item ex prædictis, ff. de pactis, Franc. nec intimasti, in fin. n. 11. & Decius n. 20. de appell. Alex. in d. l. si convenerit, n. 13. de re jud. Felin. in c. causam que, n. 2. de re jud. Nicell. de concord. gl. concord. 6. fall. 102. n. 142. Catal. tr. de syndic. n. 169. fol. 360. facit doctrina Lanceloti de attent. appellat. pend. ampl. 2. n. 14. & 15. & Ruginell. de appell. §. 9. gl. 1. c. 1. n. 25.

132 Fallit secundo, quando relatio consultoris, seu consilium sapientis stet facta de voluntate partium; scilicet; quando partibus esset apertum votum, seu sententia, vel eis esset notus ejus tenor, & nihilominus consentiunt, ut iudex sententiam ferat secundum illud consilium, quia tunc non poterit appellari. Scal. tr. de consil. sapien. l. 4. cap. 19. vers. caterum si lata sententia, tomo 5. p. 1. fol. 305. & sentit Socin. consil. 24. sub nu. 4. vers. que conclus. l. 1. Catal. tract. de syndica. sub n. 168. ibi, certè si partes, tom. 7. f. 360. & ita esse intelligendum Nicell. de conc. gl. 6. fall. 73. n. 119. fol. 196. dicit Scaccia de appellat. q. 17. limit. 12. n. 12. seqq.

133 Et supradicta declarata, ut à pronuntiatione, qua committitur causa consilio sapientis, à tali pronuntiatione affirmativa non est licita appellatio, secus à pro-

nuntiatione negativa, puta; causam non esse committendam consilio sapientis, quia tunc possit appellare, optimè Scal. tr. de consil. sap. l. 3. c. 1. vers. præterea quod magis est, tom. 3. p. 1. fol. 342. Ruginell. tr. de appell. §. 2. c. 3. n. 19. fol. 84. Scac. eodem tract. qu. 17. limit. 12. n. 14. & 15. ubi secus dicit post Scal. à gravamine informatione puncti remittendi.

Quas quidem clausulas omnes hactenus dictas in discursu hujus capituli digito ligatas habe, quia passim deservire ad plurium jurium poterunt, & dispositionum interpretationem, & declarationem, prout & per nos videbis in discursu hujus tractatus.

Illud non omitam, quod consuetudo potest inducere, ut sententia aliquo casu de jure communi non privilegiata possit exequi, appellatione non obstante, Antoni. Aug. decis. 3. l. 1. Marefco. var. resol. l. 2. cap. 64. à n. 16. latius de hac re egimus infra, hac 2. p. c. 13. à n. 276. cum seqq.

CAPUT IX.

A compositione, seu diffinitione, quam facit Ordinarius Ecclesiasticus in controversia super præcedentia in processionibus, tumulandis defunctis, confraternitatibus & similibus actibus; appellationi emittæ; an si non deferatur, violentia fiat.

SUMMARIUM.

- 1 Controversia in processionibus, & similibus actibus componuntur per iudicem Ecclesiasticum, appellatione non obstante.
- 2 Controversias ortas in confraternitatibus tam laicorum, quam clericorum, potest componere Ordinarius Ecclesiasticus, appellatione non obstante.
- 3 Actiones spirituales sunt ordo incedendi in processionibus, ferendi Crucem, & similia.
- 4 Argumentum de preparatoris ad preparata valet.
- 5 L. æquissimum ff. de usufruct. & ejus remedium multum consonat dispositioni Concil. Trident. sess. 25. cap. 13.
- 6 Compositio controversiarum ex Concilio Tridentino provenit ex mero iudicis officio inter contententes, sed debere esse priori loco, armisque defendentes suam quasi possessionem.
- 7 Compositio ex Concil. Tr. controversiarum durat pro illo instanti, dum lis sive coepita, sive incipienda disceptatur, tam super possessione, quam super proprietate.
- 8 A compositione per Ordinarium facta controversiarum juxta Trident. appellationi non deferens vim non facit.
- 9 Compositio controversiarum ex Trident. magis est actus extrajudicialis.
- 10 Dicitio (Controversias) verificatur in extrajudicialibus.
- 11 Compositio controversiarum juxta Trid. nullum requirit libellum.
- 12 Compositio controversiarum secundum Conc. Trident. non requirit judicalem informationem, sed extrajudicalem, partibus ad id non citatis.
- 13 Extrajudicialis actus non recipit appellationem.
- 14 Compositio controversiarum in processionibus, tumulandis defunctis, & similibus celerem expeditionem desiderat.
- 15 Compositio controversiarum ex Trident. debet fieri brevi manu, summarie, ne strepitus & figura iudicii.
- 16 De quarum clausularum natura qui videndi, remissivè.

Composi-